

HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC Ở TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH ĐÁP ỨNG YÊU CẦU BẢO VỆ TỔ QUỐC TRONG TÌNH HÌNH MỚI

Vũ Văn Trung¹

Tóm tắt. Điều 9, Thông tư liên tịch số 123/2015/TTLT-BQP-BGDĐT-BLĐTĐBXH đã chỉ ra một trong những nhiệm vụ chính của các trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh là giảng dạy các học phần giáo dục quốc phòng và an ninh cho học sinh, sinh viên. Bài viết này cung cấp cơ sở lý luận về dạy học, dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh. Theo đó, các yêu cầu về dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh nhằm đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ Quốc trong tình hình mới đã được xác định: Mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức, điều kiện cơ sở vật chất, đánh giá. Cũng từ cơ sở lý luận này, tác giả cũng chỉ ra rằng việc quản lý hoạt động dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh cần được chú trọng và quan tâm.

Từ khóa: *Dạy học, giáo dục quốc phòng và an ninh, bảo vệ tổ quốc.*

1. Đặt vấn đề

Vấn đề đổi mới hoạt động dạy học nói chung và đổi mới hoạt động dạy học quốc phòng và an ninh nói riêng luôn là hoạt động cần thiết, phù hợp với sự phát triển của khoa học giáo dục và đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong giai đoạn hiện nay. Đối với hoạt động giáo dục quốc phòng và an ninh thì đòi hỏi hoạt động dạy học hướng tới sự thực hành để phát triển các kỹ năng nhiều hơn dạy lý thuyết. Sinh viên hoàn thành chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh ngoài khả năng thực hành thì còn phải có đầy đủ các năng lực cá nhân khác theo yêu cầu, mục tiêu giáo dục quốc phòng và an ninh đối với sinh viên Đại học.

Hoạt động dạy học tại trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh đóng vai trò quan trọng trong việc bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng và phẩm chất đạo đức cho thế hệ trẻ, góp phần bảo vệ Tổ quốc Việt Nam. Do đó, việc nghiên cứu làm rõ những lý luận về hoạt động dạy học tại trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh là một vấn đề cấp thiết và cần thiết.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Dạy học Giáo dục Quốc phòng và an ninh

Bàn về dạy học, có nhiều nghiên cứu với các khái niệm đã được đưa ra. Tuy nhiên, nhìn chung, các quan điểm về dạy học trong thời đại ngày nay đều hướng tới các điểm chung như: (1) các thành tố của quá trình dạy học bao gồm: Người dạy, người học, mục đích, nội dung, kết quả dạy học; (2) Bản chất của hoạt động dạy học là: tổ chức, hướng dẫn. Qua đó, bản chất của hoạt động dạy là: tham gia hoạt động, chủ động, tích cực.

Từ khái niệm “dạy học” của Phan Thị Hồng Vinh và cộng sự (2022), chúng tôi cho rằng: Dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh là quá trình tác động qua lại giữa người dạy và người học, qua đó, bằng những phương pháp và hình thức tổ chức dạy học, người dạy giúp người học hình thành tri thức, kỹ năng, kỹ xảo về quốc phòng và an ninh. Để thực hiện hoạt động dạy học này, người dạy cần thực hiện các nhiệm vụ: Xác

---

Ngày nhận bài: 03/01/2025. Ngày chỉnh sửa: 17/02/2025. Ngày nhận đăng: 21/02/2025.

¹Trường Đại học Thủy Lợi

Tác giả liên hệ: Vũ Văn Trung. Địa chỉ e-mail: trung@tlu.edu.vn

định và hiện thực hóa mục tiêu dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh, xác định và triển khai nội dung dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh, thực hiện các phương pháp dạy học, triển khai các hình thức dạy học, sử dụng phương tiện dạy học để tổ chức quá trình dạy giáo dục quốc phòng và an ninh, đánh giá năng lực đầu ra của người học thể hiện ở tri thức, kỹ năng, kỹ xảo về quốc phòng và an ninh [6].

Hoạt động dạy học ở trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh có tính định hướng, hướng đến mục tiêu xây dựng sinh viên có đủ phẩm chất, năng lực về quốc phòng và an ninh, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Hoạt động dạy học ở trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh có tính chính trị, trong đó tập trung quán triệt đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quốc phòng, an ninh. Ở cấp THPT và đại học, cao đẳng, giáo dục quốc phòng và an ninh là môn học chính khóa, bảo đảm cho học sinh có những hiểu biết ban đầu về nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, về truyền thống chống ngoại xâm của dân tộc, lực lượng vũ trang nhân dân và nghệ thuật quân sự Việt Nam; có kiến thức cơ bản, cần thiết về phòng thủ dân sự và kỹ thuật quân sự; sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ quân sự bảo vệ Tổ quốc (Bộ GD-ĐT, 2020). Với mục tiêu đó, Nghị định 116/2007/NĐ-CP về giáo dục quốc phòng - an ninh đã chỉ ra những nội dung cơ bản của giáo dục quốc phòng và an ninh, đó là: Truyền thống chống giặc ngoại xâm, tinh thần yêu nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc; đường lối, quan điểm cơ bản của Đảng, nhà nước về quốc phòng, an ninh; công tác quốc phòng, an ninh của Đảng và Nhà nước; các văn bản pháp luật về quốc phòng, an ninh; phổ cập những kiến thức cần thiết về lực lượng vũ trang nhân dân; nghệ thuật quân sự Việt Nam; phòng, chống chiến lược “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam; kiến thức cơ bản cần thiết về kỹ thuật, chiến thuật quân sự, phòng thủ dân sự [2].

2.2. Hoạt động dạy học tại Trung tâm giáo dục Quốc phòng và an ninh đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ Quốc trong tình hình mới

2.2.1. Vai trò, nhiệm vụ của Trung tâm giáo dục Quốc phòng và an ninh

Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh là cơ sở giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh, kỹ năng quân sự cho các cơ quan, tổ chức, công dân Việt Nam, các tổ chức, cá nhân nước ngoài cư trú, hoạt động trên lãnh thổ Việt Nam có trách nhiệm tuân theo quy định của Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh, pháp luật có liên quan về giáo dục quốc phòng và an ninh. Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh bao gồm: Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh thuộc nhà trường quân đội và Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh thuộc cơ sở giáo dục đại học [4]. Bài viết này sẽ tập trung nghiên cứu về Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh thuộc cơ sở giáo dục đại học. Theo đó, trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh là đơn vị trực thuộc các trường đại học, cao đẳng, có chức năng, nhiệm vụ tổ chức giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên theo quy định của pháp luật

Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh tại các trường Đại học tổ chức giảng dạy Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo; phối hợp với các cơ quan chức năng tổ chức các hội thi, hội diễn về giáo dục quốc phòng và an ninh; tổ chức các lớp bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh cho cán bộ, viên chức, người lao động của trường Đại học và các đối tượng khác theo yêu cầu; tổ chức nghiên cứu khoa học về các lĩnh vực liên quan đến giáo dục quốc phòng và an ninh.

Về nhiệm vụ, quyền hạn của Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh được quy định tại Điều 9, Thông tư liên tịch số 123/2015/TTLT-BQP-BGDĐT-BLĐT-BXH [5], trong đó gồm các nhiệm vụ chính như sau: (1) phối hợp với trường cao đẳng, cơ sở giáo dục đại học, cơ quan tổ chức liên quan xây dựng kế hoạch liên kết, kế hoạch thực hiện môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh; (2) ban hành nội quy, quy chế hoạt động của trung tâm; (3) tổ chức quản lý, học tập, rèn luyện, sinh hoạt tập trung tại trung tâm theo nếp sống quân sự cho sinh viên, đối tượng bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh; (4) tổ chức nghiên cứu khoa học, tham gia biên soạn giáo trình, giáo khoa, tài liệu về giáo dục quốc phòng an ninh; (5) bồi dưỡng, tập huấn chuyên môn, nghiệp vụ cho giảng viên, giáo viên, cán bộ quản lý; tổ chức hội thi, hội thao giáo dục quốc phòng và an ninh; (6) bảo đảm chế độ, chính sách cho cán bộ, viên chức, giảng viên, giáo viên, báo cáo viên, nhân viên, sinh viên, đối tượng bồi dưỡng kiến thức quốc phòng an ninh và người lao động của trung tâm; (7) thông báo kết quả học tập, rèn luyện của sinh viên, đối tượng bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh với đơn vị liên kết, và tổ chức liên quan; cấp chứng chỉ

giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên, cấp giấy chứng nhận hoàn thành chương trình bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh cho đối tượng bồi dưỡng tại trung tâm; (8) thực hiện chế độ báo cáo, sơ kết, tổng kết, khen thưởng và xử lý vi phạm theo thẩm quyền; (9) thực hiện các nhiệm vụ khác theo quy định của pháp luật.

2.2.2. Những yêu cầu đặt ra đối với hoạt động dạy học ở Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh gắn với yêu cầu bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới

Trong bối cảnh nước ta hội nhập quốc tế ngày càng sâu, rộng và các thế lực thù địch tranh thủ mọi sơ hở của ta để chống phá thì việc giáo dục quốc phòng và an ninh cho thế hệ trẻ nói chung và sinh viên các trường Đại học nói riêng càng quan trọng hơn bao giờ hết. Nghị quyết Trung ương 8 (khóa XI) đã khẳng định: “giữ vững môi trường hòa bình, ổn định để phát triển kinh tế - xã hội là lợi ích cao nhất của đất nước”. Như vậy, theo Đảng ta, không phải cứ tiến hành chiến tranh hoặc hoạt động liên quan đến chiến tranh mới được coi là bảo vệ đất nước, mà bảo vệ đất nước tối ưu là làm cho đất nước không phải tiến hành chiến tranh.

Yêu cầu đặt ra đối với hoạt động dạy học ở các trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh là cần đổi mới căn bản, toàn diện, đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

- Về đối tượng học tập: Đối tượng giáo dục quốc phòng và an ninh là mọi công dân Việt Nam. Công dân có quyền và trách nhiệm học tập, nghiên cứu để nắm vững kiến thức quốc phòng và an ninh. Đối tượng học tập tại các Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh của các trường Đại học chính là sinh viên nhà trường. Tại Điều 12, Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh [4] quy định cụ thể về giáo dục quốc phòng và an ninh cho đối tượng thuộc nhóm xã hội đang học tập trong các cơ sở giáo dục đại học. Đây là nhóm xã hội có mặt bằng trình độ nhận thức cao, nguồn cung cấp nhân lực chất lượng cao cho xã hội. Theo đó, Luật quy định giáo dục quốc phòng và an ninh cho đối tượng này được tổ chức thành môn học chính khóa (môn học bắt buộc, bình đẳng như những môn học khác) trong chương trình đào tạo. Việc tổ chức dạy và học cho đối tượng này được thực hiện tại các trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh nhằm làm cho sinh viên được học tập và rèn luyện nếp sống quân sự hóa. Yêu cầu về nhận thức, ý thức quốc phòng, an ninh về phòng thủ dân sự và kỹ năng quân sự cũng cao hơn các đối tượng khác, vì đối tượng này đã đủ tuổi sẵn sàng nhập ngũ làm nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

- Về đội ngũ giảng viên dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh phải bảo đảm chuẩn hóa theo quy định tại Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh; đồng thời có phẩm chất đạo đức, chính trị tốt để thực hiện công tác giảng dạy, quản lý sinh viên.

- Về chương trình dạy học: Chương trình môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên thực hiện theo Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT [1] với 4 học phần, thời lượng 165 tiết, tính tương đương là 8 tín chỉ. Cần phân bố thời gian môn học theo hướng tăng thời gian huấn luyện kỹ năng thực hành, các hoạt động bổ trợ, nhất là tham quan, học tập tại các đơn vị Quân đội.

- Về tổ chức hoạt động dạy học: Giáo dục quốc phòng và an ninh phải được tiến hành bằng các hình thức tổ chức phù hợp với từng đối tượng, kết hợp giáo dục thường xuyên và giáo dục tập trung, có trọng tâm, trọng điểm.

- Về nội dung dạy học: Chú trọng giáo dục cho sinh viên nắm vững đường lối, quan điểm, yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới; giáo dục lòng yêu nước, yêu chế độ xã hội chủ nghĩa, lịch sử, truyền thống của Đảng và dân tộc, lòng tự tôn, ý thức dân tộc, ý thức sống và làm việc theo pháp luật; nâng cao ý thức trách nhiệm và tinh thần cảnh giác trong thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, an ninh. . .

- Về đổi mới phương pháp dạy học: cần đổi mới phương pháp dạy học môn học giáo dục quốc phòng và an ninh theo hướng hiện đại. Phương pháp dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh dù mang tính đặc thù cao cũng phải đổi mới, phát huy ưu thế của phương tiện dạy học hiện đại; chuyển từ truyền thụ một chiều là chủ yếu như hiện nay sang dạy học tích cực, tiếp cận năng lực người học. Điều đó đòi hỏi giảng viên không bó buộc trong lượng kiến thức ở giáo trình, tài liệu mà phải biết khai thác, sử dụng công nghệ thông tin, ngoại ngữ, kỹ năng mô phỏng, hình ảnh, âm thanh vào bài giảng điện tử.

- Về điều kiện dạy học: Tổ chức dạy và học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh phải đảm bảo đủ cơ

sở vật chất, thiết bị dạy học được quy định trong danh mục và tiêu chuẩn bộ mẫu thiết bị dạy học môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh.

2.3. Mục tiêu hoạt động dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh

Theo Điều 4, Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh chỉ rõ mục tiêu giáo dục quốc phòng và an ninh nhằm “giáo dục cho công dân về kiến thức quốc phòng và an ninh để phát huy tinh thần yêu nước, truyền thống dựng nước và giữ nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nâng cao ý thức, trách nhiệm, tự giác thực hiện nhiệm vụ quốc phòng và an ninh, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa” [4].

Mục tiêu của giáo dục quốc phòng và an ninh là xây dựng, nâng cao lòng yêu nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, ý thức cảnh giác cách mạng, tự giác chấp hành và thực hiện tốt quyền lợi và nghĩa vụ của công dân; có kiến thức, kỹ năng quốc phòng và an ninh cần thiết, phù hợp với vai trò và lĩnh vực hoạt động xã hội, nhằm bảo vệ vững chắc độc lập chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ, bảo vệ Đảng, Nhà nước và nhân dân, bảo vệ chế độ xã hội và xây dựng Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa ngày càng giàu mạnh.

Môn học giáo dục quốc phòng và an ninh giúp trang bị cho sinh viên những hiểu biết cơ bản về nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của nhà nước về quốc phòng và an ninh; truyền thống chống ngoại xâm của dân tộc, lực lượng vũ trang nhân dân và nghệ thuật quân sự Việt Nam; xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, lực lượng vũ trang nhân dân; có kiến thức cơ bản, cần thiết về phòng thủ dân sự, kỹ năng quân sự; sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ quân sự bảo vệ Tổ quốc [2].

Theo đó mục tiêu hoạt động dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh ở các trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh thuộc các cơ sở giáo dục đại học là nhằm nâng cao nhận thức cho sinh viên về tầm quan trọng của quốc phòng và an ninh trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; giáo dục cho sinh viên những kiến thức cơ bản về quốc phòng an ninh, về đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quốc phòng, an ninh; rèn luyện cho sinh viên những kỹ năng cơ bản về quốc phòng, an ninh, về công tác phòng chống thiên tai, dịch bệnh và các tình huống khẩn cấp; nâng cao tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc, ý thức trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc; phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tinh thần đoàn kết, tương thân tương ái; góp phần xây dựng thế hệ trẻ có đủ phẩm chất, năng lực đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Như vậy, mục tiêu chính của hoạt động dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh nhằm hình thành, nâng cao phẩm chất, năng lực về quốc phòng và an ninh cho sinh viên trong các trường Đại học nhằm thực hiện thắng lợi nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

2.4. Nội dung hoạt động dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh

Nội dung giáo dục quốc phòng và an ninh bao gồm các vấn đề về truyền thống chống giặc ngoại xâm, tinh thần yêu nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc; đường lối, quan điểm cơ bản của Đảng, Nhà nước về quốc phòng và an ninh; công tác quốc phòng và an ninh của Đảng và Nhà nước, các văn bản pháp luật về quốc phòng và an ninh; phổ cập những kiến thức cần thiết về lực lượng vũ trang nhân dân; nghệ thuật quân sự Việt Nam; phòng chống chiến lược “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam, kiến thức cơ bản cần thiết về kỹ thuật, chiến thuật quân sự, phòng thủ dân sự.

Hiện nay, chương trình môn Giáo dục quốc phòng và an ninh dành cho sinh viên các trường Đại học được quy định cụ thể tại Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT [1] gồm 4 học phần với tổng thời lượng là 165 tiết. Hoạt động dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh tập trung vào các nội dung giảng dạy lý thuyết với tổng thời lượng 93 tiết (có 16 tiết thảo luận) tập trung vào triển khai hoạt động giảng bài, thảo luận, thuyết trình, trong đó có sử dụng các phim ảnh, tài liệu, tranh ảnh minh họa. Đồng thời, tập trung vào các nội dung giảng dạy thực hành với tổng thời lượng 72 tiết để huấn luyện kỹ thuật quân sự, tham gia diễn tập hội thao quốc phòng, an ninh hay tham quan, học tập tại các đơn vị quân đội, cơ quan an ninh.

- Học phần I. Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam với thời lượng 45 tiết (37 tiết lý thuyết, 8 tiết thảo luận), đề cập đến 11 nội dung sau: Đối tượng, nhiệm vụ, phương pháp nghiên cứu môn học; Quan điểm cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về chiến tranh, quân đội và

bảo vệ Tổ quốc; Xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa; Chiến tranh nhân dân bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa; Xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân; Kết hợp phát triển kinh tế, xã hội với tăng cường quốc phòng, an ninh và đối ngoại; Những vấn đề cơ bản về lịch sử nghệ thuật quân sự Việt Nam; Xây dựng và bảo vệ chủ quyền biển, đảo, biên giới quốc gia trong tình hình mới; Xây dựng lực lượng dân quân tự vệ, lực lượng dự bị động viên và động viên quốc phòng; Xây dựng phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc; Những vấn đề cơ bản về bảo vệ an ninh quốc gia và bảo đảm trật tự an toàn xã hội.

- Học phần II. Công tác quốc phòng và an ninh với thời lượng 30 tiết (22 tiết lý thuyết, 8 tiết thảo luận), đề cập đến 7 nội dung sau: Phòng, chống chiến lược “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam; Một số nội dung cơ bản về dân tộc, tôn giáo, đấu tranh phòng chống các thế lực thù địch lợi dụng vấn đề dân tộc, tôn giáo chống phá cách mạng Việt Nam; Phòng, chống vi phạm pháp luật về bảo vệ môi trường; Phòng, chống vi phạm pháp luật về bảo đảm trật tự an toàn giao thông; Phòng, chống một số loại tội phạm xâm hại danh dự, nhân phẩm của người khác; An toàn thông tin và phòng, chống vi phạm pháp luật trên không gian mạng; An ninh phi truyền thống và các mối đe dọa an ninh phi truyền thống ở Việt Nam.

- Học phần III. Quân sự chung với thời lượng 30 tiết (14 tiết lý thuyết, 16 tiết thực hành), đề cập đến 8 nội dung sau: Chế độ sinh hoạt, học tập, công tác trong ngày, trong tuần; Các chế độ nền nếp chính quy, bố trí trật tự nội vụ trong doanh trại; Hiểu biết chung về các quân, binh chủng trong quân đội; Điều lệnh đội ngũ từng người có súng; Điều lệnh đội ngũ đơn vị; Hiểu biết chung về bản đồ địa hình quân sự; Phòng tránh địch tiến công hỏa lực bằng vũ khí công nghệ cao; Ba môn quân sự phối hợp.

- Học phần IV. Kỹ thuật chiến đấu bộ binh và chiến thuật với thời lượng 60 tiết (04 tiết lý thuyết, 56 tiết thực hành), đề cập đến 5 nội dung sau: Kỹ thuật bắn súng tiểu liên AK; Tính năng, cấu tạo và cách sử dụng một số loại lựu đạn thường dùng, ném lựu đạn bài 1; Từng người trong chiến đấu tiến công; Từng người trong chiến đấu phòng ngự; Từng người làm nhiệm vụ canh gác (cảnh giới).

2.5. Phương pháp dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh

Hoạt động dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh bao gồm dạy học cả lý luận cơ bản và kỹ năng quân sự an ninh cần thiết cho sinh viên. Thông qua hoạt động học tập, sinh viên vừa được trang bị kiến thức lý thuyết, vừa được rèn luyện kỹ năng thực hành. Phương pháp dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh sử dụng phương pháp tích hợp, kết hợp cả giảng dạy lý thuyết thực hành có vũ khí trang bị, sơ đồ, bản đồ, mô hình học cụ, la bàn. . . ; trang bị cho người học tiếp thu những kiến thức, kỹ năng và các sản phẩm cần thiết cho hoạt động quân sự.

Phương pháp dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh gồm các phương pháp cơ bản sau:

- Thứ nhất là các phương pháp truyền thống như: thuyết trình để truyền đạt kiến thức, nội dung bài học; giải thích giúp sinh viên hiểu rõ nội dung bài học; phân tích giúp sinh viên hiểu sâu sắc nội dung bài học; tóm tắt giúp sinh viên ghi nhớ nội dung bài học.

- Thứ hai là phương pháp trực quan, đây là phương pháp sử dụng các phương tiện trực quan như tranh ảnh, sơ đồ, mô hình, video... để minh họa, cụ thể hóa nội dung dạy học.

- Thứ ba là phương pháp làm mẫu, đây là phương pháp dùng động tác mẫu để tạo hình ảnh trực quan và biểu tượng cụ thể với đối tượng học tập.

- Thứ tư là phương pháp quan sát, đây là phương pháp dùng các giác quan kết hợp với phương tiện, tri giác với hiện tượng. Tính đặc thù của phương pháp này là quan sát sinh viên luyện tập để biết điểm sinh viên tập sai và kịp thời sửa tập.

- Thứ năm, các phương pháp dạy học thực hành để giúp cho sinh viên thực hành các kỹ năng cơ bản về quốc phòng và an ninh như: sử dụng vũ khí, trang bị, cứu thương, phòng chống cháy nổ, bơi lội. . .

Phương pháp luyện tập, đây là quá trình lặp đi lặp lại nhiều lần các thao tác, hành động theo một quy trình kỹ năng, một cách có ý thức, nhằm thuần thục động tác. Tính đặc thù của phương pháp này là luyện tập với 3 mức độ: tái hiện, vận dụng, sáng tạo. Chia 3 giai đoạn: bắt đầu, cơ bản, hoàn thiện. Theo 3 bước

như sau: bước 1 làm nhanh khái quát động tác; bước 2 làm chậm, vừa phân tích động tác; bước 3 làm tổng hợp, có phân chia cử động.

Phương pháp thực hành có sử dụng vũ khí là phương pháp trực tiếp tiến hành các thao tác động tác có sử dụng các loại vũ khí và phương tiện chiến đấu. Đối với phương pháp này sinh viên phải nắm vững quy trình, quy tắc tiến hành các quy định bảo đảm an toàn cho người tập và vũ khí trang bị.

- Thứ sáu, các phương pháp kích thích hoạt động nhận thức:

Phương pháp khởi động trí tuệ là phương pháp sử dụng các cách thức kích thích, tư duy người học ở thời điểm đầu buổi học, nhằm tạo ra tâm thế sẵn sàng học tập tốt. Sử dụng phương pháp này để nêu lên tính cấp thiết, tầm quan trọng của vấn đề học tập trong lí luận, đời sống, hoạt động quân sự, quốc phòng và an ninh. Kích lệ người học, lôi cuốn chú ý, khơi dậy hứng thú, kích thích tính linh hoạt.

Thảo luận nhóm tranh luận các vấn đề học tập là phương pháp tạo ra tình huống học tập với những kiến thức khác nhau trong giải quyết vấn đề kỹ thuật và chiến thuật, tranh luận vấn đề đi tới giải pháp hoàn thiện nhất một cách tích cực, sáng tạo.

Phương pháp đóng vai là một phương pháp mang tính tích cực, trong đó người dạy tái tạo, mô hình hóa các hành động đặc trưng của hoạt động của đối phương, tổ chức cho người học sắm vai hành động của địch để thực hiện những thao tác phù hợp đối phó, tạo thành kỹ năng hoạt động học cho sinh viên. . .

Việc lựa chọn phương pháp dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh cần phù hợp với nội dung bài học, trình độ sinh viên và điều kiện thực tế. Cần phải kết hợp các phương pháp linh hoạt để tạo hiệu quả cao nhất trong quá trình dạy học.

2.6. Hình thức dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh

Hình thức dạy học là cách tiến hành tổ chức quá trình học tập cho sinh viên phù hợp với mục đích, nội dung bài học, nhằm làm cho bài học đạt kết quả tối ưu. Các hình thức tổ chức dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh rất đa dạng. Trong đó, có các hình thức cơ bản sau:

- Hình thức giảng dạy lý thuyết truyền thống là hình thức mà giảng viên truyền tải kiến thức về quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Hình thức này được kết hợp với sử dụng các phương tiện trực quan như video, hình ảnh, bản đồ... để tăng tính hấp dẫn.

- Hình thức dạy học thực hành là hình thức mà giảng viên hướng dẫn sinh viên tham gia thực hành các kỹ năng quân sự cơ bản như: điều lệnh, sử dụng vũ khí, bắn súng, cứu thương... Hình thức này giúp sinh viên củng cố kiến thức và rèn luyện kỹ năng thực tế.

- Hình thức tham quan là hình thức mà giảng viên tổ chức cho sinh viên tham quan các đơn vị quân đội, cơ quan an ninh, di tích lịch sử... nhằm giúp sinh viên hiểu rõ hơn nội dung bài học về chức năng, nhiệm vụ của các lực lượng vũ trang và truyền thống lịch sử của dân tộc.

- Hình thức hội thảo, tọa đàm là hình thức tổ chức dạy học thông qua việc mời các chuyên gia, nhà nghiên cứu đến nói chuyện về các vấn đề quốc phòng và an ninh nhằm giúp sinh viên nâng cao hiểu biết và có cơ hội trao đổi, làm rõ quan điểm về các vấn đề quốc phòng và an ninh hiện tại.

- Hình thức dạy học trực tuyến là hình thức được tổ chức thông qua ứng dụng mạng internet và các phần mềm học tập để cho sinh viên học tập các nội dung về lý thuyết với sự tương tác của giảng viên qua các bài giảng, tài liệu, video... Các bài giảng, tài liệu, tư liệu video, hình ảnh minh họa phải được chọn lọc kỹ đảm bảo nội dung phù hợp với từng chuyên đề giảng dạy, phù hợp với yêu cầu về an ninh mạng và công tác bảo vệ bí mật Nhà nước. Ưu điểm của hình thức dạy học trực tuyến là giúp sinh viên có thể chủ động lựa chọn nội dung học tập, địa điểm học tập và có thể rút ngắn thời gian học tập. Tuy nhiên, hình thức này có một số hạn chế như có ít sự tương tác, trao đổi giữa giảng viên và sinh viên, sinh viên ít cơ hội thảo luận và trao đổi thông tin, chất lượng dạy học phụ thuộc nhiều yếu tố về cơ sở hạ tầng, đường truyền internet, kỹ năng công nghệ của giảng viên và sinh viên.

Đối với các hoạt động dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh thì lớp học lý thuyết nếu bố trí lớp ghép phải phù hợp với phương pháp dạy học và điều kiện cụ thể của cơ sở giáo dục, nhưng không quá 150 người; lớp học thực hành không quá 40 người [2].

Trong quá trình dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh, giảng viên căn cứ vào mục tiêu, nội dung học tập, điều kiện cơ sở vật chất và trình độ của sinh viên để lựa chọn hình thức dạy học phù hợp, có thể kết hợp nhiều hình thức để tạo sự hứng thú và hiệu quả học tập cao nhất.

2.7. Đánh giá kết quả học tập giáo dục quốc phòng và an ninh

Việc đánh giá kết quả học tập giáo dục quốc phòng và an ninh đối với sinh viên học tập tại các Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh thực hiện theo quy định hiện hành về quy chế đào tạo dành cho sinh viên các cơ sở giáo dục đại học. Đánh giá kết quả học tập của sinh viên là hoạt động không thể thiếu trong quá trình dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh. Đánh giá kết quả học tập có quan hệ mật thiết với quá trình dạy học, đánh giá là động lực thúc đẩy tích cực hoạt động dạy học và là công cụ đo trình độ người học.

Việc đánh giá kết quả học tập của sinh viên phải đảm bảo tính khách quan, tính công khai và đánh giá kết quả đạt được mục tiêu giáo dục quốc phòng và an ninh. Thông qua đánh giá kết quả học tập, giảng viên sẽ xác định được thành tích và thái độ của từng sinh viên và toàn bộ lớp học, qua đó phân tích nguyên nhân của những kết quả thu được để tìm ra biện pháp cải tiến công tác sư phạm. Sinh viên cũng tự xác định được mức độ hiểu biết, năng lực của chính mình so với yêu cầu đặt ra trong chương trình giáo dục. Đối với người quản lý giáo dục sẽ thấy được thực trạng công tác giáo dục quốc phòng và an ninh của đơn vị mình để có những biện pháp quản lý hoạt động dạy học phù hợp.

Phương pháp kiểm tra, đánh giá kết quả học tập giáo dục quốc phòng và an ninh là cách thức, biện pháp xem xét thực trạng kết quả nhận thức của người học. Trong đó có các loại kiểm tra như: kiểm tra vấn đáp; kiểm tra viết (đặc biệt chú trọng); kiểm tra thực hành là cách thức xem xét và đánh giá các kỹ năng, kỹ xảo đạt được của người học thông qua việc giao cho họ thực hiện thao tác, hành động theo bài tập được giảng viên chuẩn bị trước để đánh giá trình độ đạt được. Ngoài ra, còn một số các phương pháp kiểm tra khác như: trắc nghiệm khách quan; dạng câu điền khuyết; dạng câu lựa chọn đúng, sai; dạng câu lựa chọn cặp đôi.

Các hoạt động kiểm tra kết quả học tập của sinh viên có thể được kiểm tra thường xuyên trong các buổi học, kiểm tra vào cuối các đợt học tập nhằm kích thích hoạt động nhận thức của học sinh trong các buổi học.

Đối với hoạt động học tập giáo dục quốc phòng và an ninh, sinh viên có điểm trung bình chung môn học đạt từ 5 điểm trở lên (theo thang điểm 10) sẽ đủ điều kiện để được cấp chứng chỉ giáo dục quốc phòng và an ninh.

2.8. Điều kiện dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh

Cơ sở vật chất và thiết bị dạy học là điều kiện tiên quyết cho cho Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh hình thành và hoạt động. Các yếu tố khác như đội ngũ giảng viên, nội dung chương trình là điều kiện không thể thiếu trong việc bảo đảm truyền tải kiến thức từ giảng viên tới sinh viên, nâng cao chất lượng dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh.

Về cơ sở vật chất đòi hỏi phải có đủ phòng học, phòng làm việc, thao trường, bãi tập, khu vực thực hành bắn súng, phòng giáo dục kỹ thuật quân sự, phòng mô phỏng.

Về thiết bị dạy học tối thiểu môn học giáo dục quốc phòng và an ninh được quy định tại Thông tư 19/2022/TT-BGDĐT [3] bao gồm: tài liệu giáo trình; tranh in hoặc tranh điện tử về các loại vũ khí, các động tác quân sự và sơ đồ tổ chức; bản đồ quân sự; mô hình vũ khí; máy tập bắn; thiết bị khác như dụng cụ hỗ trợ bắn súng, dụng cụ cứu thương, thiết bị phòng độc; phòng học chuyên dụng gồm máy tính, máy chiếu, màn chiếu, tranh ảnh, phần mềm hỗ trợ giảng dạy, mô hình cất bổ vũ khí bộ binh, mô hình vũ khí tự tạo; trang phục dành cho giảng viên và cán bộ quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh, trang phục dành cho sinh viên học giáo dục quốc phòng và an ninh.

Về giảng viên phải đủ về số lượng, đảm bảo trình độ chuẩn giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh, có sức khỏe, phẩm chất đạo đức tốt, có tinh thần trách nhiệm, gương mẫu trong lối sống, có kiến thức chuyên môn về giáo dục quốc phòng và an ninh, có khả năng truyền đạt kiến thức, kỹ năng cho sinh viên.

Về chương trình và nội dung dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh đảm bảo thực hiện theo quy định

tại Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT [1] của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Đối với sinh viên thì cần có đủ sức khỏe, có ý thức học tập tốt, chấp hành nội quy, quy định, tham gia đầy đủ các hoạt động rèn luyện theo chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh.

3. Kết luận

Hoạt động dạy học ở trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao nhận thức, ý thức, trách nhiệm của sinh viên về quốc phòng, an ninh. Đây là một quá trình tác động có mục đích, có kế hoạch, có hệ thống của đội ngũ cán bộ, giảng viên của trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh với sinh viên nhằm truyền thụ kiến thức, rèn luyện kỹ năng, phát triển bản lĩnh quân sự và an ninh cần thiết cho sinh viên, góp phần xây dựng thế hệ trẻ có đủ phẩm chất, năng lực để bảo vệ Tổ quốc. Cũng bởi những lý do trên, quản lý hoạt động dạy học Giáo dục quốc phòng và an ninh tại các trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh là một nhiệm vụ cần được chú trọng và quan tâm trong các nghiên cứu sau.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18/3/2020 về ban hành Chương trình Giáo dục Quốc phòng và An ninh trong trường Trung cấp sư phạm, Cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục Đại học.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội (2015), Thông tư liên tịch số 18/2015/TTLT-BGDĐT-BLĐTBXH quy định tổ chức dạy, học và đánh giá kết quả học tập môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các cơ sở giáo dục nghề nghiệp, cơ sở giáo dục đại học 11
- [3] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022), Thông tư 19/2022/TT-BGDĐT ngày 22/12/2022, Thông tư ban hành danh mục thiết bị dạy học tối thiểu môn học giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường tiểu học, trung học cơ sở, trung học phổ thông và trường phổ thông có nhiều cấp học, trường cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học. 10
- [4] Bộ Quốc phòng, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Lao động – Thương binh và xã hội (2015), Thông tư liên tịch số 123/2015/TTLT-BQP-BGDĐT-BLĐTBXH ngày 05/11/2015 về việc ban hành Quy định tổ chức, hoạt động của Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, liên kết giáo dục quốc phòng và an ninh của các trường cao đẳng, cơ sở giáo dục đại học. 24
- [5] Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2018), Văn bản hợp nhất số 39/VBHN-VPQH ngày 10/12/2018, Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh 12
- [6] Phan Thị Hồng Vinh, Trần Thị Tuyết Oanh, Từ Đức Văn, Vũ Lệ Hoa, Nguyễn Thị Tình, Trịnh Thúy Giang, Nguyễn Thị Thanh Hồng (2022), Giáo trình Giáo dục học, NXB Đại học Sư phạm.

ABSTRACT

Teaching activities at the national defense and security education center meet the requirements of protecting the fatherland in the new situation

Article 9 of Joint Circular No. 123/2015/TTLT-BQP-BGDĐT-BLĐTBXH has pointed out that one of the main tasks of the National Defense and Security Education Centers is to teach national defense and security education subjects to students. This article provides a theoretical basis for teaching and teaching national defense and security education. Accordingly, requirements for teaching and teaching national defense and security education to meet requirements of protecting the Fatherland in the new situation have been determined: Objectives, content, methods, forms of organization, material conditions, and assessment. From this theoretical basis, the author also points out that the management of national defense and security education teaching and teaching activities needs to be focused on and cared for.

Keywords: *Teaching, national defense and security education, protecting the homeland.*